הִלְכוֹת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִימָן קמ"ט

הַסֵּפֶר קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ (טז) * וְרוֹאֶה הַפָּסוּק שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְחִיל בּוֹ (יז) חוְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ, וּלְאַחַר שֶׁקָּרָא גּוֹלֵל (ו) וּמְבָרֵךְ. (הַגָּה: וּכְשֶׁעָה שֶׁמְּבָרֵךְ בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה (יח) יַהֲפֹךְ (ז) פָּנָיו עַל הַצַּד, שֶׁלֹּא יְהֵא נִרְאֶה כִּמְבָרֵךְ מִן הַתּוֹרָה (כל בו (סי' כ)), וְנִרְאֶה לִי דְּיַהֲפֹךְ פָּנָיו לְצַד (יט) שְׁמֹאלוֹ): ה (כ) טנָהֲגוּ לִכְסוֹת הַכְּתָב בְּסוּדָר בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא. (וּבְמְדִינוֹת אֵלּוּ (כא) נָהֲגוּ שֶׁיּהֵא (מ) מְגוֹלָּלֶת (כב) בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא, וְכֵן עִקָּר): ו יאוֹמֵר (כג) בָּרְכוּ * וְהַבָּרְכוֹת

ח שם ל"ב (ע"א).
ט מְרַדְּכִי שָׁם (פ"ד סי' תתלא). י טוּר וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִי בְּפֶרֶק י"ב מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות ג).

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

קָטָן ג' מַה שֶּׁהִקְשָׁה וְעַיֵּן מַה שֶּׁתֵּרֵץ עַל זֶה בְּסִימָן תכ"ח סָעִיף קָטָן (ו') [ה']. לִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ב עַמּוּד א' הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּרַב בָּהֲנֵי קָרָא דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא לָפָנָיו מַאי טַעֲמָא בָּרִיךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְאִי כְּפֵרוּשׁ הַשַּׁ"ז מַה הָכְרַחַ הוּא דְּלָמָּא לְעוֹלָם בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא וְרָצָה לְבָרֵךְ. עַיֵּן וְדוּ"ק. וְהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (מגילה פ"ג ס"ו) תָּרֵץ דְּמִתְנִיתִין אֵירֵי בְּתַעֲנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים (רש"ש הל' ס"ו) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט) מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עָלָיו. וּלְעִנְיַן הַקֻּשְׁיָא יֵשׁ לוֹמַר דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ט עַמּוּד ב' בְּמַעֲרָבָא מְפַקֵּי לְאוֹתָהּ בְּתֻלְת שְׁנִין עַיֵּן שָׁם. אִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּלְא הָיוּ קוֹרִין בְּשַׁבָּת כִּי אִם עֶשְׂרִים וְאֶחָד פְּסוּקִים לְשִׁבְעָה גִּבְרֵי, אִם כֵּן נִמְצָא דְּהַחוֹתֵם מְבָרֵךְ עַל הַקְּלָלוֹת מְשׁוּם הָכִי אִמְרוּ אֵין מַפְסִיקִין בְּקְלָלוֹת, וְעַיֵּן בִּדְרֻשׁוֹת מַהֲרַ"י מִשְׂרַאנִי (צפנת פענח פרשת ראה דרוש א) וּבְסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים בְּלִשְׁנוֹת הָרַמְבַּ"ם שְׁחִבֵּר מַהֲרַ"ח אִבּוּלַעְפְיָא (שם). [וְכָתַב בְּתִשְׁובַת פְּנֵי מֹשֶׁה (ח"א סי' א) בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכַלֵּי עַלְמָא מִדְּרַבָּנָן, בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְרַמְבַּ"ן (השגות לספר המצות שכחת העשין מצוה ט"ו) וְרַשְׁבָּ"א (ברכות מה: ד"ה הא דאפליג) וְסֵפֶר הַחִנּוּךְ (מצוה תל) הָרַי דְּאוֹרַיְתָא, וּלְרִי"ף וּלְרַמְבַּ"ם וּלְהָרֹא"ש הָרַי דְּרַבָּנָן]: (ו) וּמְבָרֵךְ. וּלְרַמְבַּ"ם וּלְהָרֹא"ש הָרַי דְּאַחֲרֵי שֶׁקָּרָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ב עַמּוּד א' הָכִי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּרַב בָּהֲנֵי קָרָא דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא לָפָנָיו מַאי טַעֲמָא בָּרִיךְ וְכוּ' עַיֵּן שָׁם, וְאִי כְּפֵרוּשׁ הַשַּׁ"ז מַה הָכְרַחַ הוּא דִּלְמָא לְעוֹלָם בְּיִשְׂרָאֵל קָרָא וְרָצָה לְבָרֵךְ. עַיֵּן וְדוּ"ק. וְהַתּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב (מגילה פ"ג ס"ו) תָּרֵץ דְּמִתְנִיתִין אֵירֵי בְּתַעֲנִיּוֹת שֶׁקּוֹרִין בְּרָכוֹת וּקְלָלוֹת עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים (רש"ש הל' ס"ו) וּבְיָד אַהֲרֹן (הגה"ט) מַה שֶּׁהִקְשׁוּ עָלָיו. וּלְעִנְיַן הַקֻּשְׁיָא יֵשׁ לוֹמַר דְּאִיתָא בְּמִגִּלָּה דַּף כ"ט עַמּוּד ב' בְּמַעֲרָבָא מְפַקֵּי לְאוֹתָהּ בְּתֻלְת שְׁנִין עַיֵּן שָׁם. אִם כֵּן יֵשׁ לוֹמַר דִּלְא הָיוּ קוֹרִין בְּשַׁבָּת כִּי אִם עֶשְׂרִים וְאֶחָד פְּסוּקִים לְשִׁבְעָה גִּבְרֵי, אִם כֵּן נִמְצָא דְּהַחוֹתֵם מְבָרֵךְ עַל הַקְּלָלוֹת מְשׁוּם הָכִי אִמְרוּ אֵין מַפְסִיקִין בְּקְלָלוֹת, וְעַיֵּן בִּדְרֻשׁוֹת מַהֲרַ"י מִשְׂרַאנִי (צפנת פענח פרשת ראה דרוש א) וּבְסֵפֶר עֵץ הַחַיִּים בְּלִשְׁנוֹת הָרַמְבַּ"ם שְׁחִבֵּר מַהֲרַ"ח אִבּוּלַעְפְיָא (שם). [וְכָתַב בְּתִשְׁובַת פְּנֵי מֹשֶׁה (ח"א סי' א) בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכַלֵּי עַלְמָא מִדְּרַבָּנָן, בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה לְרַמְבַּ"ן (השגות לספר המצות

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁלֹּא בֵּרַךְ עֲדַיִן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה, (מ) אֲבָל אִם בֵּרַךְ כְּבָר בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְכַלֵּי עָלְמָא הִיא דְּרַבָּנָן, שֶׁנִּתְקָנָה מְשׁוּם כְּבוֹד הַצִּבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ח'. אִם טָעָה בִּבְרָכַת הַתּוֹרָה וּפָתַח אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר בָּחַר, אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁאָמַר הַשֵּׁם מֵהַתְחִיתָמָה [דְּהַיְנוּ נוֹתֵן הַתּוֹרָה], יַתְחִיל מֵאֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ, (ט) וְאִם כְּבָר אָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה', אַף שֶׁעֲדַיִן לֹא אָמַר נוֹתֵן הַתּוֹרָה יְסַיֵּם אוֹתָהּ הַבְּרָכָה, וּלְאַחַר הַקְּרִיאָה יֹאמַר אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ [דְּרָךְ הַחַיִּים (הנהגת העולה לתורה ס"ה)]. עוֹד כָּתַב שָׁם (ס"ו), אִם אָמַר בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה כָּרָאוּי, וּבִבְרָכָה הַשְּׁנִיָּה טָעָה וְהִתְחִיל אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ, אִם נִזְכַּר טֶרֶם אָמְרוֹ בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יַתְחִיל מֵאֲשֶׁר נָתַן לָנוּ, אֲבָל אִם לֹא נִזְכַּר עַד לְאַחַר שֶׁאָמַר בָּרוּךְ אַתָּה ה' נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יַתְחִיל עוֹד הַפַּעַם מִתְּחִלַּת הַבְּרָכָה, וְאִם נִזְכַּר לְאַחַר בָּרוּךְ אַתָּה ה' קֹדֶם נוֹתֵן הַתּוֹרָה, יֹאמַר מִיָּד אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ וְכוּ': (טז) וְרוֹאֶה הַפָּסוּק. כְּדֵי שֶׁיֵּדַע עַל מָה הוּא מְבָרֵךְ: (יז) וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (י) שֶׁאֵין צָרִיךְ לִגְלֹל הַסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָתוֹ, וְלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יֹאמְרוּ בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה וְהוּא מְבָרֵךְ מִן הַסֵּפֶר, דְּהֵיכִל יוֹדְעִין שֶׁאֵין בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר תּוֹרָה. וְדַוְקָא בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה לֹא חָשְׁשׁוּ לָזֶה (יא) מִשּׁוּם טִרְחָא דְּצִבּוּרָא שֶׁיִּצְטָרְכוּ לְהַמְתִּין עַד שֶׁיַּחְזֹר וְיִתְפַּתַּח, אֲבָל בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה דְּלֵיכָּא טַעַם זֶה, (יב) וְגַם דִּבְלָאו הָכִי צָרִיךְ לִגְלֹל הַסֵּפֶר תּוֹרָה בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא, בְּוַדַּאי עָדִיף יוֹתֵר שֶׁיִּגְלֹל קֹדֶם הַבְּרָכָה, וְזֶהוּ שֶׁמְּסַיֵּם הַמְחַבֵּר דְּלְאַחַר שֶׁקָּרָא גּוֹלֵל וּמְבָרֵךְ: (יח) יַהֲפֹךְ פָּנָיו וְכוּ'. סְבִירָא לֵהּ (יג) דְּכֵיוָן דִּבְזֶה לֵיכָּא טִרְחָא דְּצִבּוּרָא, טוֹב לָחֹשׁ גַּם בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה לַחֲשֹׁשׁ שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ בְּרָכוֹת כְּתוּבוֹת בַּתּוֹרָה, וּכְמוֹ שָׁכַתְבְנוּ בְּעִנְיַן זֶה בְּסִימָן קָטָן י"ז: (יט) שְׁמֹאלוֹ. דְּהוּא יְמִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָעוֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְכַנַּ"ל סִימָן קכ"ג (ס"א ומשנ"ב סק"ד). (יא) מִיהוּ יֵשׁ אַחֲרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ דַּהֲפִיכַת פָּנָיו אֵינוֹ נָכוֹן, דְּמַרְאֶה עַצְמוֹ כְּאִלּוּ אֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל מִידֵי אַחֲרִינָא, דְּהָא מִסְתַּלֵּק פָּנָיו מִמֶּנּוּ, (טו) וְיוֹתֵר טוֹב לְהַעֲצִים עֵינָיו שֶׁלֹּא לְהִסְתַּכֵּל בַּסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה, וְעַיֵּן בְּבָאוּר הַלָּכָה (ד"ה ורואה). יֵשׁ נוֹהֲגִין לְשַׁחוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּעֵת אֲמִירַת הַבְּרָכָה (טז) מִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה, וְכָתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (סק"ז) דְּעַל כָּל פָּנִים לֹא יִשְׁחֶה גַּם בְּסוֹף הַבְּרָכָה, דְּאָז יִהְיֶה נִרְאֶה כְּאִלּוּ מוֹסִיף עַל הַשְׁחִיּוֹת שֶׁתִּקְּנוּ חֲכָמִים דְּאָסוּר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּסִימָן קי"ג (ס"א): ה (כ) נָהֲגוּ לְכַסּוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁמִּן הַדִּין צְרִיכָה לִהְיוֹת מְגוֹלָּלֶת כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ד', מִכָּל מָקוֹם נָהֲגוּ לִהְיוֹת פְּתוּחָה, וּבְמָקוֹם גְּלִילָה מְכַסִּין בְּסוּדָר קֹדֶם בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה: (כא) נָהֲגוּ שֶׁיִּהְיֶה מְגוֹלָּלֶת. וְלֹא סָגֵי בְּכִסּוּי בְּעָלְמָא. וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"ו) דְּלִפְי מִנְהָג זֶה, שׁוּב אֵין צָרִיךְ כִּסּוּי, וְהַכִּסּוּי הָרַי טִרְחָא יְתֵרָא, וְרַק בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים קַדִּישׁ אַחַר הַקְּרִיאָה שַׁפִּיר יֵשׁ לְכַסּוֹת, דְּאָז מִסְתַּלֵּק מִן הַקְּרִיאָה, וְהוּא הַדִּין כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ זְמַן אָרֹךְ כְּגוֹן שֶׁמְּמַתְּרִין לָחֶתֶן אוֹ שֶׁמַּאֲרִיכִין בְּמֵי שֶׁבֵּרַךְ, אֲז מְכַסִּין בְּסוּדָר [אַחֲרוֹנִים]: (כב) בֵּין גַּבְרָא לְגַבְרָא. (כג) בָּרְכוּ וְכוּ'. הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁמְּסַיֵּם הָרַמְ"א. וְאַף הַבְּרָכוֹת, (יח) כְּדֵי שֶׁיּוּכְלוּ כָּל הַצִּבּוּר לַעֲנוֹת שֶׁתְּהֵא פְּתוּחָה וְתַמְתִּין עַד שֶׁיְּבוֹא אַחֵר:

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

ר"ן כָּתַב יָד בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"א (מגילה כב. ד"ה ק"ל) וְכֵן גַּם כֵּן הָרִיטְבָּ"א (שם ד"ה ואיכא) בְּחִדּוּשָׁיו נוֹטֶה לָזֶה, אַף הַמְחַבֵּר תָּפַס לְדִינָא כְּשִׁיטַת הַגְּאוֹנִים שֶׁהֵבִיאָם הָאַבּוּדְרָהָם: ד * וְרוֹאֶה הַפָּסוּק שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְחִיל בּוֹ וְכוּ'. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְאַחַר כָּךְ יְבָרֵךְ (ס"ק יז). וְדַע שֵׁשׁ פּוֹסְקִים שֶׁסּוֹבְרִים דְּאִם רוֹצֶה לִגְלֹל וְאַחַר כָּךְ לִבְרֹךְ עֲדִיף טְפֵי, אֶלָּא דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה (מגילה לב.) שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְעַל פִּי זֶה נוֹהֲגִין אֵיזֶה מְקוֹמוֹת שְׁרוֹאִין וְגוֹלְלִין וְאַחַר כָּךְ מְבָרְכִין, וְנַהֲרָא נַהֲרָא וּפְשָׁטֵהּ [אַחֲרוֹנִים]:

ו * וְהַבְּרָכוֹת בְּקוֹל רָם וְכוּ' וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם. מִלְּשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דְּקַאי אַף עַל הַבְּרָכוֹת. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) שֶׁתָּמַהּ עָלָיו דְּמִכָּל הָרְאָיוֹת שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב רבינו הגדול) בְּשֵׁם מַהֲרַ"י אַבּוּהַב אֵינוֹ מַכְרִיחַ כְּלָל, דְּאֵינוֹ מְבָאר שָׁם כִּי אִם בָּרְכוּ וְלֹא נִזְכְּרוּ שָׁם בְּרָכוֹת כְּלָל, וְכֵן דִּבְרֵי הָרַמְ"א שֶׁכָּתַב כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָעָם וְכוּ' לֹא נָתַן טַעַם רַק עַל בֵּרְכוּ וְלֹא עַל הַבְּרָכוֹת. וּבָאֲמֶת מֵהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק ז' מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה אוֹת פ' בְּשֵׁם הָרַב רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִמֶּץ (יראים סי' רנה) גַּם כֵּן מִשְׁמַע דְּהָכִי דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי גַּם הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ לוֹמַר בְּקוֹל רָם אֲבָל בְּדִיעֲבַד אֵינוֹ מְעַכֵּב עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִפֶּסֶק חֲסִידִים סִימָן רנ"ד שֶׁכָּתַב הַשַּׁעַם דְּאִם אוֹמַר הַבְּרָכוֹת בְּלַחַשׁ הָרַי גּוֹזֵל אֶת הַמַּצּוֹת מִשְׁמַע גַּם כֵּן דְּהָכִי דְּאִסּוּרָא אִיכָּא אֲבָל עַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ צָרִיךְ לַחְזֹר וּלְבָרֵךְ מִשַּׁעַם זֶה. וּמִכָּל מָקוֹם אַף שֶׁהַמְקוֹר שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף יֵשׁ לְדָחוֹת כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה, מַעֲקַר הַדִּין יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה אַף לְעִנְיַן דִּיעֲבַד, דְּכֵיוָן דְּהַבְּרָכוֹת אִלּוּ לֹא נִתְקְנוּ כָּל עִקָּר אֶלָּא מִפְּנֵי כְּבוֹד הַתּוֹרָה כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּצִבּוּר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ח', וְהַיְנוּ דִּכְשֶׁקּוֹרֵא בָּהּ בְּצִבּוּר יֵשׁ לְכַבְּדָהּ קָבָל עַם וְלִקְבֹּעַ עָלֶיהָ הוֹדָאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ, וְאִם כֵּן מֵאי כְּבוֹד הוּא זֶה כְּשֶׁאוֹמְרָם בֵּינוֹ לְבֵין עַצְמוֹ וְאֵין הַצִּבּוּר שׁוֹמְעִים, [וְעַיֵּן בְּסוֹטָה ל"ט (ע"ב) דְּאֵין הַקּוֹרֵא רַשַּׁאי לִקְרוֹת עַד שֶׁיְּקַבְּלָה אֻמָּן מִפִּי הַצִּבּוּר, מִשְׁמַע גַּם כֵּן דְּהָיְנוּ מִנְהָגָן לְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם שֶׁכָּל הַצִּבּוּר יַעֲנוּ אָמֵן, אַף אֵינוֹ מְבָאר שָׁם בַּגְּמָרָא דְּהוּא לְעִכּוּבָא בְּדִיעֲבַד] גַּם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) מְגֵן אַבְרָהָם (סק"ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מ) דְּמַה שֶּׁנִּזְכַּר בְּמְגֵן אַבְרָהָם (שם) עַד גְּמִירָא, זֶהוּ נַמִּי בִּכְלָל מִפֵּיוָן שֶׁכְּבָר אָמַר הַשֵּׁם. וְדַע דְּעָצָם הַדִּין שֶׁל הַמְּגֵן אַבְרָהָם שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַבָּאַר שֶׁבַע (סי' לז) דְּאִם הֶחְלִיף וְאָמַר אֲשֶׁר נָתַן קֹדֶם, יָצָא בְּדִיעֲבַד וְיִבְרֹךְ אַחַר הַקְּרִיאָה אֲשֶׁר בָּחַר, לְאו מִלְּתָא דְּפִשְׁטָא הִיא כָּל כָּךְ, דְּהָאֲלִיָּה רַבָּה (סי' קמ סק"ג) הִסְכִּים עִם הַמַּהֲרִי"ל (מנהגים) דְּיֵשׁ סָדֵר לִבְרָכוֹת אֵלּוּ וְהַשַּׁעֲרֵי אֶפְרַיִם (שער ד סס"ז) וְהַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס"ק יב) מְצַדְּדִים כְּדִבְרֵיהֶן, אַף לְמַעֲשֶׂה קָשֶׁה לִסְמֹךְ עַל זֶה לְחַזֵּר וּלְבָרֵךְ עוֹד בְּרָכָה אַחֲרֵי שֶׁהָרַבֵּה אַחֲרוֹנִים הְעִתִּיקוּ דִּבְרֵי הַבָּאַר שֶׁבַע לְהַלָּכָה, הֲלֹא הַמָּה הַמְּגֵן אַבְרָהָם וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה) עַיֵּן שָׁם וְהַדְּרָךְ הַחַיִּים (הנהגת העולה לקרות ס"ה) וְהַחַיֵּי אָדָם (כלל לא סי"ב) וְהַשַּׁלְחָן עָרוּךְ שִׁטִּים (סי' ו ס"ה אות טז): (י) גְּמָרָא (מגילה לב.): (יא) הַגְּרָ"א: (יב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): (יג) לְבוּשׁ וְהַגְּרָ"א: (יד) טַ"ז (סק"ד): (טו) חַיֵּי אָדָם (שם): (טז) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו): ה (יז) לְבוּשׁ: ו (יח) אַחֲרוֹנִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

בְּאֵר הַגּוֹלָה

כ רַבֵּנוּ יוֹנָה. ל רַבֵּנוּ יוֹנָה (ברכות לו: ד"ה מכיון) וְהָרֹא"שׁ בְּפֶרֶק ז' דִּבְרָכוֹת (סי' כו) בְּשֵׁם ר"י בַּרְצְלוֹנִי וְרַבִּי סַעֲדְיָה. מ טוּר בְּשֵׁם הָרֹא"שׁ וּסְמַ"ג (עשין) בְּסִימָן י"ט וְתוֹסָפוֹת בִּשְׁלְהֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה (לג. ד"ה הא). נ טוּר. ס טוּר.

בְּקוֹל רָם, וְהָאוֹמְרָם בְּלַחַשׁ (כד) טוֹעֶה, כוְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ בְּקוֹל רָם. הַגָּה: כְּדֵי (כה) שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָעָם וְיַעֲנוּ בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד (טור). וְאִם לֹא שָׁמְעוּ הַצִּבּוּר (כו) אֶת הַמְבָרֵךְ, (כז) אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמְעוּ הַחַזָּן עוֹנֶה, לֹא יַעֲנוּ עִמּוֹ אֶלָּא עוֹנִין אָמֵן עַל דִּבְרֵי הַחַזָּן (בית יוסף (ד"ה כתב רבינו הגדול) בשם הרבינו יונה וארחות חיים (הל' שני וחמישי סי' טז) וכל בו (סי' כ)): **ז** לאַחַר שֶׁעָנוּ הָעָם בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, (כח) חוֹזֵר הַמְבָרֵךְ וְאוֹמֵר בָּרוּךְ ה' הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, כְּדֵי לִכְלֹל עַצְמוֹ בִּכְלַל הַמְבָרְכִים: **ח** מאֲפִלּוּ בֵּרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְעַצְמוֹ (כט) וְתֵכֶף קְרָאוּהוּ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, צָרִיךְ לַחֲזֹר (ט) וּלְבָרֵךְ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ כְּשֶׁקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה, (ל) דְּמִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה נִתְקְנָה כְּשֶׁקּוֹרֵא בְּצִבּוּר: **ט** נאִם קְרָאוּהוּ לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה קֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה לְעַצְמוֹ, (לא) כְּבָר נִפְטַר מִלְּבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲשֶׁר בָּחַר (י) בָּנוּ, (לב) דְּלֹא גָּרַע מִמִּי שֶׁנִּפְטַר בְּאַהֲבָה רַבָּה: **י** בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, אֲשֶׁר נָתַן (יא) לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, סזוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, (לג) וְחַיֵּי הָעוֹלָם (לד) נָטַע בְּתוֹכֵנוּ, הוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה: **יא** הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה צָרִיךְ (יב) לֶאֱחֹז (לה) בַּסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה. הַגָּה: וְסָמְכוּ מִנְהָג זֶה עַל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בִּיהוֹשֻׁעַ 'לֹא יָמוּשׁ (לו) סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ' 'חֲזַק וֶאֱמָץ' (יהושע א ח-ט), וּמִזֶּה נָהֲגוּ לוֹמַר לַמְסַיֵּם לִקְרוֹת בַּתּוֹרָה בְּכָל פַּעַם חֲזַק (בית יוסף (ד"ה כתב בעל המנהיג) בשם ארחות חיים (הל' שני וחמישי סי' יט)):

קמ דִּינֵי הֶפְסֵק בְּבִרְכַּת הַתּוֹרָה. וּבוֹ ג' סְעִיפִים:

בְּאֵר הַגּוֹלָה

א יְרוּשַׁלְמִי (ברכות פ"ה ה"ג) וְהֵבִיאוּ הָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ בְּפֶרֶק ג' דִּמְגִלָּה (רי"ף יא: רא"ש סי' ג).

א (א) אהַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְנִשְׁתַּתֵּק, הָעוֹמֵד יַתְחִיל (ב) * מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הָרִאשׁוֹן, (ג) וִיבָרֵךְ בַּתְּחִלָּה וּבַסּוֹף,

בְּאֵר הֵיטֵב

קַדִּישׁ הוּא שַׁפִּיר דְּאָז מִסְתַּלֵּק מִן הַקְּרִיאָה. ט"ז (סק"ו): **ח** (ט) וּלְבָרֵךְ. וּמִכָּל מָקוֹם יִקְרָא פָּסוּק אֶחָד בֵּינְתַיִם כְּגוֹן יְבָרֶכְךָ. לְבוּשׁ מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יא) וּפְרִי חָדָשׁ: **ט** (י) בָּנוּ. אֲבָל צָרִיךְ לוֹמַר אַחַר כָּךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְהַעֲרֵב נָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאַהֲבָה רַבָּה דְּפָטוּר לְגַמְרֵי. בּ"ח (ס"ה) רַשַׁ"ל (בהגהות לטור) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יב). יִנַעְנֵעַ הַתּוֹרָה בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמֵר וְנָתַן לָנוּ אֶת תּוֹרָתוֹ וְכֵן כְּשֶׁיֹּאמַר וְנָתַן לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת. מַטֵּה מֹשֶׁה (סי' תתרה). יֹאמַר וְחַיֵּי עוֹלָם וְלֹא הָעוֹלָם. מָגֵן אַבְרָהָם (שם): **י** (יא) לָנוּ. טָעָה בָּרִאשׁוֹנָה וְאָמַר אֲשֶׁר נָתַן וְנִעֲרוּ בּוֹ וְסִיֵּם אֲשֶׁר בָּחַר, יָצָא, וְאִם בֵּרֵךְ אֲשֶׁר נָתַן עַד גְּמִירָא יְבָרֵךְ לְאַחֲרֶיהָ אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ. בְּאֵר שֶׁבַע דַּף נ"ח (סי' לז) כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) עַיֵּן שָׁם: **יא** (יב) לֶאֱחֹז. בַּכַּוָּנוֹת (ספר הכוונות סדר הכוונות לשבת ד"ה ס"ת) כָּתַב שֶׁקֹּדֶם הַבְּרָכָה יֹאחַז בִּשְׁנֵי הָעַמּוּדִים וּבִשְׁעַת הַבְּרָכָה יָסִיר יָדוֹ הַשְּׂמָאלִית לְהַגְבִּיר הַיָּמִין, וּבַכְּתָבִים (פרי עץ חיים שער קריאת ס"ת פ"ב) כָּתַב בִּשְׁעַת הַבְּרָכָה יֶאֱחֹז בִּשְׁתֵּי יָדָיו בִּירִיעוֹת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי מַפָּה וְאַחַר הַבְּרָכָה יְסַלֵּק הַשְּׂמֹאל. וּלְאַחַר הַקְּרִיאָה יְנַשֵּׁק הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וּכְשֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ רַק יָרֹק וְאַחַר כָּךְ יְנַשֵּׁק וְלֹא יְנַשֵּׁק וְאַחַר כָּךְ יָרֹק. סֵפֶר חֲסִידִים (סי' רנה) מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד):

בֵּאוּר הֲלָכָה

מָצָאתִי בַּמְּאִירִי (מגילה כא: ד"ה הפותח) סָמָךְ גָּדוֹל לְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁמֵּבִיא בַּשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים מִשּׁוּם הַנִּכְנָסִין שֶׁיִּכָּנְסוּ בֵּין רִאשׁוֹן לַשֵּׁנִי לִשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְנִמְצָאת שְׁמִיעָתָם שֶׁלֹּא בִּבְרָכָה לְפָנֶיהָ, וּמִשּׁוּם הַיּוֹצְאִין שֶׁיֵּצְאוּ קֹדֶם שֶׁיִּקְרָא הָאַחֲרוֹן וְאֵין שׁוֹמְעִין בְּרָכָה לְאַחֲרֶיהָ, וְעַל סָמָךְ פֵּרוּשׁ זֶה נָהֲגוּ בְּצָרְפַת לְבָרֵךְ בְּקוֹל בֵּינוֹנִי לְהַשְׁמִיעַ לַכֹּל אֶת הַבְּרָכוֹת, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. **הַיּוֹצֵא מִכָּל זֶה דְּאַף דִּבְדִיעֲבַד מִסְתַּבְּרָא דְּאֵין לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ דְּסָפֵק בְּרָכוֹת לְהָקֵל, מִכָּל מָקוֹם נִלְמַד מִכָּל זֶה גֹּדֶל הַחִיּוּב עַל כָּל פָּנִים לְכַתְּחִלָּה:**

א * **מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הָרִאשׁוֹן. הַיְנוּ הָאִישׁ שֶׁנִּשְׁתַּתֵּק. וַאֲפִלּוּ נִשְׁתַּהָא זְמַן כְּדֵי לִגְמֹר כָּל הַקְּרִיאָה, אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ חוֹזֵר לְרֹאשׁ הַסֵּדֶר אֶלָּא לַמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הַנִּשְׁתַּתֵּק** [תְּשׁוּבַת רַ"מ מִינְץ סִימָן פ"ה וְעַיֵּן דָּגוּל מֵרְבָבָה וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א)]:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אָמֵן: **(כד) טוֹעֶה.** דִּלְמָּא אוֹמֵר בָּרְכוּ כְּשֶׁאוֹמֵר בְּלַחַשׁ. וּבְלַחַשׁ נִקְרָא (יט) כָּל דְּלֵית עֲשָׂרָה דְּצָיְתִי, כְּדִין דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה דְּאֵינוֹ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"י) דְּהוּא הַדִּין בְּקַדִּישׁ יֵשׁ לִזָּהֵר שֶׁלֹּא לְאָמְרוֹ בְּלַחַשׁ מֵהַאי טַעְמָא: **(כה) שֶׁיִּשְׁמְעוּ הָעָם וְיַעֲנוּ.** מִדִּבְרֵי הָרַמָ"א (כ) מַשְׁמַע דִּסְבִירָא לֵהּ דְּהַאי יֵשׁ אוֹמְרִים לֹא קָאֵי רַק עַל בָּרְכוּ, אֲבָל בַּבְּרָכוֹת אֵינוֹ מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד אִם בֵּרֵךְ בְּלַחַשׁ, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה והברכות) מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בָּזֶה, אֲבָל לְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מִצְוָה לְאָמְרָן בְּקוֹל רָם וְכַנַּ"ל: **(כו) אֶת הַמְבָרֵךְ.** הַיְנוּ כְּשֶׁאָמַר בָּרְכוּ: **(כז) אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁמְעוּ הַחַזָּן וְכוּ'.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן נ"ז סָעִיף קָטָן ב' בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה וּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ועונים) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם: **ז (כח) חוֹזֵר הַמְבָרֵךְ וְכוּ'.** עַיֵּן לְעֵיל שָׁם בְּסָעִיף קָטָן ד' מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם: **ח (כט) וְתֵכֶף קְרָאוּהוּ וְכוּ'.** הַיְנוּ שֶׁלֹּא אָמַר שׁוּם פָּסוּק אַחַר כָּךְ: **(ל) דְּמִשּׁוּם כְּבוֹד הַתּוֹרָה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וְלָא הָוֵי בְּרָכָה זוֹ בְּרָכָה יְתֵרְתָא. וּמִכָּל מָקוֹם כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה בִּכְדִי, כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ וְכֵן שְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דִּירָאָה לִקְרֹא עַל כָּל פָּנִים פָּסוּק אֶחָד, כְּגוֹן יְבָרֶכְךָ, דֶּרֶךְ הִלּוּכוֹ לַסֵּפֶר תּוֹרָה: **ט (לא) כְּבָר נִפְטַר מִלְּבָרֵךְ בִּרְכַּת אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ וְכוּ'.** דְּיָצָא בְּמַה שֶּׁבֵּרֵךְ עַל הַתּוֹרָה בְּרָכָה זוֹ: **(לב) דְּלֹא גָּרַע מִמִּי שֶׁנִּפְטַר וְכוּ'.** וְכַמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן מ"ז סָעִיף ז'. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּמִכָּל מָקוֹם לֹא דָּמֵי לְגַמְרֵי לְנִפְטַר בְּאַהֲבָה רַבָּה, דְּהָתָם יָצָא בָּזֶה גַּם בִּרְכַּת אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לַעֲסֹק וְגַם הַעֲרֵב נָא, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא לֹא נִפְטַר רַק מִבִּרְכַּת אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ לְבַד, אֲבָל אִידָךְ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים, וְיֹאמַר אַחַר כָּךְ בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים שֶׁרְגִילִין לוֹמַר תָּמִיד: **י (לג) וְחַיֵּי הָעוֹלָם.** וּמִנְהָגֵנוּ לוֹמַר וְחַיֵּי עוֹלָם [אַחֲרוֹנִים]: **(לד) נָטַע בְּתוֹכֵנוּ, הוּא וְכוּ'.** עַל שֵׁם הַכָּתוּב (קהלת יב יא) 'דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים': **יא (לה) בַּסֵּפֶר תּוֹרָה בִּשְׁעַת בְּרָכָה.** הַיְנוּ דְּיֶאֱחֹז (כא) בְּעַמּוּדֵי סֵפֶר תּוֹרָה. וְעַיֵּן בְּבַ"ח (ס"ז) וְטַ"ז (סק"ט) שֶׁהִסְכִּימוּ דִּבְעֵת הַקְּרִיאָה צָרִיךְ גַּם כֵּן לֶאֱחֹז בַּסֵּפֶר תּוֹרָה. יֵשׁ נוֹהֲגִין לֶאֱחֹז אָז בִּירִיעוֹת עַצְמָן עַל יְדֵי מַפָּה, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יג). אַחַר הַקְּרִיאָה מִנְהָג לְנַשֵּׁק הַסֵּפֶר תּוֹרָה, וּכְשֶׁנִּזְדַּמֵּן לוֹ רֹק יָרֹק [אַךְ מִן הַצַּד וְלֹא כְּנֶגֶד הַסֵּפֶר תּוֹרָה, דְּאָסוּר, כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן (ר"ע) [רפ"ב] (ס"א)] וְאַחַר כָּךְ יְנַשֵּׁק, וְלֹא יְנַשֵּׁק וְאַחַר כָּךְ יָרֹק [אַחֲרוֹנִים]: **(לו) סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה.** דְּמַשְׁמַע שֶׁתּוֹפְסָהּ בְּיָדוֹ:

א (א) הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְכוּ'. וְכָל שֶׁכֵּן (א) אִם נִשְׁתַּתֵּק תֵּכֶף לְאַחַר הַבְּרָכָה קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לִקְרוֹת, דְּאֵינוֹ יוֹצֵא הַשֵּׁנִי בְּבִרְכָתוֹ: **(ב) מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הָרִאשׁוֹן.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲבָל לֹא יַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁפָּסַק הָרִאשׁוֹן וִיבָרֵךְ לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, (ב) שֶׁאִם כֵּן יִהְיוּ אוֹתָם הַפְּסוּקִים שֶׁקָּרָא הָרִאשׁוֹן, נִתְבָּרְכוּ לִפְנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם. וְכָל שֶׁכֵּן אִם יַתְחִיל בַּמָּקוֹם שֶׁפָּסַק הָרִאשׁוֹן וִיבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶם לְבַד, דְּהָוֵי לְהוּ הָרִאשׁוֹנִים בְּרָכָה לִפְנֵיהֶם וְלֹא לְאַחֲרֵיהֶם וְהָאַחֲרוֹנִים לְאַחֲרֵיהֶם וְלֹא לִפְנֵיהֶם, לָכֵךְ מַתְחִיל מִמָּקוֹם שֶׁהִתְחִיל הָרִאשׁוֹן וּמְבָרֵךְ לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם: **(ג) וִיבָרֵךְ בַּתְּחִלָּה.** וְלֹא יוּכַל לִסְמֹךְ עַל בְּרָכָה רִאשׁוֹנָה שֶׁבֵּרֵךְ הַנִּשְׁתַּתֵּק, שֶׁהַמְבָרֵךְ בַּתּוֹרָה אֵינוֹ מְבָרֵךְ לְהוֹצִיא אֲחֵרִים בְּבִרְכָתוֹ, אֶלָּא כָּל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) הַגְּרָ"א: (כ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט): **יא** (כא) כֵּן מְבֹאָר בִּירוּשַׁלְמִי (הובא בארחות חיים הל' שני וחמישי סי' יט) שֶׁהֵבִיא בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב בעל המנהיג): **א** (א) לְבוּשׁ: (ב) בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ירושלמי):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah